SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 20. januarja 2005*

V zadevi C-27/02,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi Protokola z dne 3. junija 1971 glede razlage Sodišča Konvencije z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, naslovljen na Sodišče s sklepom Oberlandesgericht Innsbruck (Avstrija) z dne 14. januarja 2002, ki je prispel na Sodišče 31. januarja 2002, v postopku

Petra Engler

proti

Janus Versand GmbH,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi C. W. A. Timmermans, predsednik senata, C. Gulmann in R. Schintgen (poročevalec), sodnika,

* Jezik postopka: nemščina.

generalni pravobranilec: F. G. Jacobs,
sodni tajnik: M.-F. Contet, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 26. maja 2004,

na podlagi pisnih stališč, ki so jih predložili:

— za P. Engler K.-H. Plankel in S. Ganahl, Rechtsanwälte,

— za Janus Versand GmbH A. Matt, Rechtsanwalt,

— za avstrijsko vlado C. Pesendorfer, zastopnica, skupaj z A. Klauserjem, Rechtsanwalt,

— za Komisijo Evropskih skupnosti A.-M. Rouchaud in M. W. Bogensberger, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na javni obravnavi 8. julija 2004

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 5, točki 1 in 3, in člena 13, prvi pododstavek, točka 3, Konvencije z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32), kot je bila spremenjena s Konvencijo z dne 9. oktobra 1978 o pristopu Kraljevine Danske, Irske ter Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska (UL L 304, str. 1 in – spremenjeno besedilo – str. 77), s Konvencijo z dne 25. oktobra 1982 o pristopu Helenske republike (UL L 388, str. 1), s Konvencijo z dne 26. maja 1989 o pristopu Kraljevine Španije in Portugalske republike (UL L 285, str. 1) in s Konvencijo z dne 29. novembra 1996 o pristopu Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske (UL 1997, C 15, str. 1, v nadaljevanju: Bruseljska konvencija).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med avstrijsko državljanko Petro Engler, s stalnim prebivališčem v Lustenauu (Avstrija), in družbo za prodajo po pošti nemškega prava Janus Versand GmbH (v nadaljevanju: Janus Versand), s sedežem v Langenfeldu (Nemčija), v katerem tožeča stranka zahteva, naj se tožena stranka obsodi na izplačilo dobitka tožeči stranki, ker je v pošiljki, ki jo je poimensko naslovila na tožečo stranko, predmetna družba pri slednji ustvarila vtis, da je zadela nagrado.

Pravni okvir

Bruseljska konvencija

3 Pravila o pristojnosti, določena v Bruseljski konvenciji, so v naslovu II, ki zajema člene od 2 do 24.

4 Člen 2, prvi pododstavek, Bruseljske konvencije, ki spada pod naslov II, oddelek 1, z naslovom „Splošne določbe", določa naslednje načelno pravilo:

„Ob upoštevanju določb te konvencije so osebe s stalnim prebivališčem v državi pogodbenici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države."

5 Člen 3, prvi pododstavek, Bruseljske konvencije istega oddelka določa:

„Osebe s stalnim prebivališčem v državi pogodbenici so lahko tožene pred sodišči druge države pogodbenice samo na podlagi pravil, opredeljenih v oddelkih od 2 do 6 tega naslova."

6 Členi od 5 do 18 Bruseljske konvencije, ki sestavljajo oddelke od 2 do 6 njenega Naslova II, določajo pravila za posebno, nujno in izključno pristojnost.

7 Člen 5, točka 1, Bruseljske konvencije, ki spada pod Naslov II, oddelek 2, z naslovom „Posebna pristojnost", določa:

„Toženec s stalnim prebivališčem v državi pogodbenici je lahko tožen v drugi državi pogodbenici:

1. v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji pred sodiščem v kraju izpolnitve zadevne obveznosti; [...]

[...]

3. v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti pred sodišči kraja, kjer je prišlo ali kjer grozi škodni dogodek;

[...]"

8 Oddelek 4, z naslovom „Pristojnosti za potrošniške pogodbe", Naslova II Bruseljske konvencije sestavljajo členi od 13 do 15.

9 Člen 13 Bruseljske konvencije določa:

„V zadevah v zvezi s pogodbami, ki jih sklene oseba, v nadaljevanju imenovana ‚potrošnik', za namen, za katerega se šteje, da je izven njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti, se pristojnost določi v skladu s tem oddelkom brez poseganja v člen 4 in v peto točko člena 5 če gre za:

1. pogodbo o prodaji blaga na obroke; ali

2. pogodbo o posojilu z obročnim odplačevanjem ali za kakršno koli drugo obliko posojila za financiranje prodaje blaga; ali

3. vsako drugo pogodbo, katere predmet je opravljanje storitev ali dobava blaga, če:

   a) je bila pred sklenitvijo pogodbe v državi stalnega prebivališča potrošnika izvedena posebna ponudba ali oglaševanje

   in

   b) je potrošnik v tej državi izvršil dejanja, potrebna za sklenitev te pogodbe.

Če potrošnik sklene pogodbo s stranko, ki nima stalnega prebivališča v državi članici, vendar pa ima v eni od držav članic podružnico, predstavništvo ali drugo poslovno enoto, se v sporih, ki izhajajo iz poslovanja te podružnice, predstavništva ali poslovne enote, šteje, da ima ta stranka stalno prebivališče v tej državi.

Ta oddelek se ne uporablja za pogodbe o prevozu."

10 V skladu s členom 14, prvi pododstavek, Bruseljske konvencije:

„Potrošnik lahko sproži postopek zoper drugo pogodbeno stranko bodisi pred sodišči v državi pogodbenici, v kateri ima ta stranka stalno prebivališče, ali pred sodišči v državi pogodbenici, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče."

11 Odstopanje od tega pravila o pristojnosti je mogoče samo ob spoštovanju pogojev iz člena 15 Bruseljske konvencije.

Upoštevane nacionalne določbe

12 Člen 5j avstrijskega zakona o varstvu potrošnikov (BGBl. 1979/140) določa:

„Podjetniki, ki na določenega potrošnika naslovijo obljube nagrade ali podobna sporočila, s katerimi pri potrošniku vzbudijo vtis o tem, da je zadel določeno nagrado, morajo to nagrado dati potrošniku; potrošnik lahko nagrado zahteva pred sodišči."

13 Ta določba je bila v zakon o varstvu potrošnikov vnesena s členom 4 avstrijskega zakona o pogodbah, sklenjenih na daljavo (BGBl. I, 1999/185), s katerim je bila v avstrijsko pravo prenesena Direktiva 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 1997 o varstvu potrošnikov glede sklepanja pogodb pri prodaji na daljavo (UL L 144, str. 19).

14 Navedena določba je začela veljati 1. oktobra 1999.

15 Oberlandesgericht Innsbruck v predložitvenem sklepu pojasnjuje, da je namen člena 5j avstrijskega zakona o varstvu potrošnikov potrošniku dati na voljo pravico do tožbe, s katero lahko pred sodišči iztoži „obljubo nagrade" v primerih, ko je podjetnik nanj osebno naslovil sporočilo, ki ga je spravilo v zmoto o tem, da je zadel nagrado, medtem ko je resnični namen sporočila, ki je v tem, da potrošnika vzpodbudi k naročilu proizvodov, napisan z majhnimi črkami ali na slabo vidnem mestu sporočila in s težko razumljivimi izrazi.

Postopek v glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

16 Iz spisa zadeve v glavni stvari izhaja, da je tožeča stranka od Janus Versand, podjetja, ki opravlja dejavnosti prodaje blaga po pošti, na začetku leta 2001 na naslov, kjer prebiva, prejela nanjo osebno naslovljeno pošiljko. V pošiljki sta bila „naročilnica", katere oblika in vsebina sta vzbudili vtis, da naj bi naslovnica pri „žrebanju gotovinskih dobitkov", ki ga je organizirala navedena družba, zadela 455.000 ATS, in katalog s proizvodi, ki jih je ta družba tržila – in ki se je v odnosih s strankami očitno predstavljala tudi pod imenom „Handelskontor Janus GmbH" –, ki ga je spremljal obrazec za „poskusno naročilo brez obveznosti". V reklamnem prospektu, ki ga je prejela tožeča stranka, je Janus Versand navedel, da lahko pride v stik z njim tudi prek spletne strani z naslednjim naslovom: www.janus-versand.com.

17 V naslovu „izplačilnega bona" je beseda „potrdilo" in s krepko pisavo izpisana izžrebana številka. Ime in naslov prejemnika in upravičenca do izplačila sta ime in naslov tožeče stranke, vse skupaj pa je označeno kot „osebno – neprenosljivo". Na izplačilnem bonu je s krepko pisavo poleg navedbe zneska dobitka s številko (455.000 ATS) in pod njim istega zneska z besedami tudi potrdilo, ki ga je podpisal neki Ulrich Mändercke, s katerim se potrjuje, da je „navedeni izplačljivi znesek točen in skladen z našimi dokumenti", in skupaj s podpisom navedba „zapriseženа preverjena družba in pisarna". Tožeča stranka je bila skladno z navodili dolžna na „izplačilni bon" na za to predviden prostor zalepiti „uradni pečat družbe" in družbi Janus Versand vrniti obrazec „poskusno naročilo brez obveznosti". Na „izplačilnem bonu" je bilo okence za datum in podpis, navedba „izpolniti" in z majhnimi črkami zapisano napotilo na pogoje sodelovanja in izplačila izžrebanega dobitka. Tožeča stranka je na zadevnem „izplačilnem bonu" označila, da je prebrala in sprejela navedene pogoje. Izplačilni bon je naslovnika končno spodbujal, da pravilno izpolnjen dokument vrne „še danes"; v ta namen je bila priložena tudi ovojnica.

18 V teh okoliščinah je v skladu z navedenimi navodili tožeča stranka „izplačilni bon" vrnila družbi Janus Versand, saj je menila, da to zadostuje za prejem obljubljenega dobitka 455.000 ATS.

19 Po tem, ko se Janus Versand najprej ni odzval, je izplačilo navedenega zneska tožeči stranki odklonil.

20 Slednja je nato pred avstrijskim sodiščem vložila tožbo proti Janus Versand, ki je temeljila predvsem na členu 5j zakona o varstvu potrošnikov, na plačilo zneska 455.000 ATS, skupaj s stroški in obrestmi. Po mnenju tožeče stranke je njen zahtevek pogodbene narave, glede na to, da naj bi jo Janus Versand s svojo obljubo o nagradi vzpodbudil k sklenitvi prodajne pogodbe za blago. Predmetna tožba pa temelji tudi na drugih tožbenih razlogih, predvsem na kršitvi predpogodbenih obveznosti. Podredno tožeča stranka v postopku v glavni stvari meni, da ima zahtevek na podlagi delikta oziroma kvazidelikta.

21 Tožena stranka je izpodbijala pristojnost avstrijskih sodišč za odločanje o zahtevku, predvsem pa je poudarila, da pošiljke, na kateri temelji zahtevek, ni poslala ona, pač pa družba Handelskontor Janus GmbH, ki ni ista pravna oseba, dalje, da tožeči stranki ni obljubila nobene nagrade in končno, da s slednjo ni bila v pogodbenem odnosu.

22 2. oktobra 2001 je Landesgericht Feldkirch (Avstrija) zavrglo tožbo P. Engler zaradi nepristojnosti, ker ta po mnenju tega sodišča ni uspela dokazati povezave med Janus Versand in pošiljateljem obljube o nagradi, to je družbo „Handelskontor Janus GmbH, Postfach 1670, Abt. 3 Z 4, D-88106 Lindau".

23 Tožeča stranka se je zoper to odločbo pritožila pri Oberlandesgericht Innsbruck.

24 To sodišče je menilo, da je treba pri odločanju o vprašanju mednarodne pristojnosti upoštevati Bruseljsko konvencijo. Glede na navedeno je treba preveriti, ali tožba, ki jo je vložila tožeča stranka, temelji na pravici pogodbene narave v smislu člena 5, točka 1, Bruseljske konvencije oziroma ali je ta tožba vložena v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti v smislu točke 3 tega člena ali pa se zanjo uporablja člen 13, prvi pododstavek, točka 3, Bruseljske konvencije.

25 Vprašanje predložitvenega sodišča je podobno vprašanju, ki ga je Sodišču postavilo Oberster Gerichtshof (Avstrija) v zadevi, ki je vodila do odločitve o predhodnem vprašanju z dne 11. julija 2002 v zadevi Gabriel (C-96/00, Recueil, str. I-6367), vendar pa je dejansko stanje v navedeni zadevi drugačno od dejanskega stanja v zadevi Gabriel. Dejansko je v zadevi Gabriel predmetno podjetje sodelovanje pri žrebanju in – posledično – izplačilo nagrade – pogojevalo s predhodnim naročilom potrošnika, medtem ko v zadevi, ki je predmet odločanja, potrošniku za izplačilo

nagrade ni bilo treba naročiti blaga, Janus Versand pa tega blaga ni bil dolžan dostaviti. Za izplačilo nagrade je bilo treba poslati le „izplačilni bon".

26 Kljub temu pa je potrošnica skupaj s sporočilom o domnevnem dobitku prejela katalog s proizvodi, ki jih je tržil Janus Versand, in obrazec „poskusno naročilo brez obveznosti", ki naj bi naslovnika vzpodbudilo k sklenitvi prodajne pogodbe za blago, ki ga ponuja navedena družba. Predložitveno sodišče na podlagi navedenega sklepa, da je šlo v zgoraj navedeni zadevi Gabriel za prodajno pogodbo (za premičnine), medtem ko v tem primeru ne glede na obljubo nagrade, ki jo je mogoče presojati ločeno, med strankama obstaja zgolj predpogodbeno razmerje.

27 Ker je menilo, da je v navedenih okoliščinah rešitev spora odvisna od razlage Bruseljske konvencije, je Oberlandesgericht Innsbruck odločilo, da prekine odločanje in da Sodišču v predhodno odločanje predloži to vprašanje:

„Ali ima po Bruseljski konvenciji [...] potrošnik, ki ima na podlagi člena 5j avstrijskega zakona o varstvu potrošnikov [...], kot velja na podlagi člena 1(2) avstrijskega zakona o pogodbah, sklenjenih na daljavo [...], pravico, da s tožbo pred sodišči zahteva nagrado, ki jo je domnevno zadel, v primeru, ko (so) podjetja na posameznega potrošnika naslovijo (naslovila) obljubo o nagradi ali podobno sporočilo, na podlagi katerega (je) lahko potrošnik sklepa(l), da je zadel določeno nagrado, ta potrošnik:

a) pravico pogodbene narave v smislu člena 13, prvi pododstavek, točka 3,

ali

b) pravico pogodbene narave v smislu člena 5, točka 1,

ali

c) pravico v zvezi z delikti ali kvazidelikti v smislu člena 5, točka 3,

pod pogojem, ko je bil povprečno skrben potrošnik spričo poslanih listin upravičeno prepričan, da mora zgolj zahtevati ponujeno vsoto tako, da vrne priložen izplačilni bon in da izplačilo nagrade ni pogojeno z naročilom in dostavo blaga s strani podjetja, ki je obljubilo nagrado, vendar pa je potrošnik skupaj z zatrjevano obljubo nagrade prejel katalog s proizvodi istega podjetja, ki mu je bil priložen obrazec za naročilo brez obveznosti?"

Vprašanje za predhodno odločanje

28 Upoštevaje dejanske okoliščine postopka v glavni stvari je mogoče razumeti vprašanje tako, da je bistvu treba pojasniti, ali je treba pravila o pristojnosti iz Bruseljske konvencije razlagati tako, da je tožba, s katero lahko potrošnik v državi, v

kateri prebiva, in katere pravo naj se uporabi, od podjetja s sedežem v drugi državi pogodbenici, ki se ukvarja s prodajo po pošti, zahteva plačilo nagrade, ki jo je domnevno zadel, pogodbene narave v smislu člena 5, točka 1, ali člena 13, prvi pododstavek, točka 3, te konvencije, ali pa gre za tožbo v zvezi z deliktom ali kvazideliktom v smislu člena 5, točka 3, le-te, če je ta družba na tega poimensko navedenega potrošnika naslovila pošiljko, na podlagi katere je dobil vtis, da je zadel nagrado, ki jo lahko zahteva z vrnitvijo k tej pošiljki priloženega „izplačilnega bona", in če sta bila slednji poleg tega priložena še reklamni katalog s proizvodi iste družbe in obrazec „poskusno naročilo brez obveznosti", ne da bi bila nagrada odvisna od naročila blaga, in če potrošnik tega naročila dejansko ni oddal.

29 Preden lahko odgovorimo na tako postavljeno vprašanje, je treba uvodoma opozoriti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso pojem zadeve v zvezi z delikti ali kvazidelikti iz člena 5, točka 3, Bruseljske konvencije zajema vse tožbe na ugotovitev odgovornosti tožene stranke, ki niso pogodbene narave v smislu člena 5, točka 1, te konvencije (glej predvsem sodbe z dne 27. septembra 1988 v zadevi Kalfelis, 189/87, Recueil, str. 5565, točka 17; z dne 26. marca 1992 v zadevi Reichert in Kockler, C-261/90, Recueil, str. I-2149, točka 16; z dne 27. oktobra 1998 v zadevi Réunion européenne in drugi, C-51/97, Recueil, str. I-6511, točka 22; zgoraj navedeno sodbo Gabriel, točka 33, in z dne 1. oktobra 2002 v zadevi Henkel, C-167/00, Recueil, str. I-8111, točka 36).

30 Najprej je torej treba ugotoviti, ali je mogoče tožbo, vloženo v postopku v glavni stvari, opredeliti kot tožbo iz pogodbe.

31 Glede na to je treba poudariti, da se člen 5, točka 1, Bruseljske konvencije nanaša na tožbe, ki izhajajo iz pogodbe, medtem ko člen 13 navedene konvencije zajema posebne tipe pogodb, ki jih je sklenil potrošnik.

32 Ker je torej člen 13 Bruseljske konvencije glede na njen člen 5, točka 1, *lex specialis*, je treba najprej ugotoviti, ali ga je mogoče uporabiti tudi v primeru tožbe z značilnostmi, ki so naštete v predhodnem vprašanju, kot izhaja iz točke 28 te sodbe.

33 Kot je Sodišče večkrat potrdilo, je treba pojme iz Bruseljske konvencije – predvsem iz člena 5, točki 1 in 3, in člena 13 – razlagati neodvisno, pri tem pa se je treba opreti predvsem na sistem in namen predmetne konvencije, da se zagotovi njena enotna uporaba v vseh državah pogodbenicah (glej predvsem sodbe z dne 21. junija 1978 v zadevi Bertrand, 150/77, Recueil, str. 1431, točke od 14 do 16; z dne 19. januarja 1993 v zadevi Shearson Lehman Hutton, C-89/91, Recueil, str. I-139, točka 13; z dne 3. julij 1997 v zadevi Benincasa, C-269/95, Recueil, str. I-3767, točka 12; z dne 27. aprila 1999 v zadevi Mietz, C-99/96, Recueil, str. I-2277, točka 26, in zgoraj navedeno sodbo Gabriel, točka 37).

34 Kar bolj natančno zadeva člen 13, prvi pododstavek, Bruseljske konvencije, je Sodišče na podlagi meril, naštetih v prejšnji točki, že razsodilo, da se točka 3 te določbe uporablja le, če je, prvič, končni potrošnik zasebnik, ki se ne ukvarja s poklicno ali pridobitno dejavnostjo, drugič, če se tožba navezuje na pogodbo, sklenjeno med potrošnikom in poklicnim prodajalcem, katere predmet je dobava blaga ali opravljanje storitev, in na podlagi katere so med strankama pogodbe nastale obojestranske in medsebojno odvisne obveznosti, in tretjič, da sta izpolnjena oba

pogoja iz člena 13, prvi pododstavek, točka 3(a) in (b) (glej zgoraj navedeno sodbo Gabriel, točke od 38 do 40 in 47 do 51).

35 Kljub temu je treba ugotoviti, da v zadevi v glavni stvari vsi navedeni pogoji niso izpolnjeni.

36 Pravzaprav v tovrstnem primeru ni sporno, da ima tožeča stranka v postopku v glavni stvari lastnost potrošnika v smislu člena 13, prvi pododstavek, Bruseljske konvencije in da je prodajalec stik s potrošnikom vzpostavil v obliki, ki je določena v točki 3(a) te določbe, tako da je nanj osebno naslovil pošiljko, v kateri mu je obljubil nagrado in ki ji je priložil katalog z naročilnico s ponudbo blaga v državi pogodbenici, kjer ima potrošnik stalno prebivališče, da bi ga tako prepričal, naj sprejme njegovo ponudbo; vendar med potrošnikom in poklicnim prodajalcem kljub vzpodbudi zadnjega ni bila sklenjena pogodba o prodaji v tej določbi navedenega blaga, v okviru katere bi stranki sprejeli sinalagmatične obveznosti.

37 V zadevi v glavni stvari dobitek, ki ga je potrošnik domnevno zadel, gotovo ni bil pogojen s tem, da potrošnik naroči blago, ki ga ponuja Janus Versand, in tožeča stranka dejansko ni ničesar naročila. Poleg tega iz spisa ne izhaja, da bi morala tožeča stranka za izplačilo obljubljenega „dobitka" sprejeti kakršnekoli obveznosti do navedene družbe ali založiti stroške za to, da bi prejela dobitek.

38 V navedenih okoliščinah tožbe, ki jo je tožeča stranka vložila v postopku v glavni stvari, ni mogoče šteti za tožbo, ki ima pogodbeno naravo v smislu člena 13, prvi pododstavek, točka 3, Bruseljske konvencije.

39 V nasprotju s tem, kar zatrjujeta tožeča stranka in avstrijska vlada, te ugotovitve ne moreta ovreči niti cilj, ki je podlaga navedene določbe, in sicer primerno varstvo potrošnika kot šibkejše stranke, niti okoliščina, da je v konkretnem primeru Janus Versand na poimensko označenega potrošnika naslovil obrazec z nazivom „poskusno naročilo brez obveznosti", očitno namenjeno temu, da bi potrošnika vzpodbudil k naročilu blaga, ki ga prodaja navedena družba.

40 Kot izhaja iz samega besedila, člen 13 nedvomno ureja „pogodbo, [ki jo je] sklenil [potrošnik]", katere predmet je „dobava blaga".

41 Razlago, ki sledi iz točk od 36 do 38 te sodbe, potrjuje tudi prostor, ki ga imajo določbe iz Naslova II, oddelka 4, o pristojnosti za potrošniške pogodbe v sistemu Bruseljske konvencije.

42 Pravzaprav gre pri členih od 13 do 15 predmetne konvencije za izjemo od splošnega pravila iz člena 2, prvi pododstavek, te konvencije, v skladu s katerim so pristojna sodišča držav pogodbenic, kjer ima tožena stranka stalno prebivališče.

43 Skladno z ustaljeno sodno prakso je treba pravila o posebnih pristojnostih iz členov od 13 do 15 Bruseljske konvencije razlagati ozko in samo v okviru primerov, ki jih navedena konvencija izrecno opredeljuje (glej predvsem zgoraj navedene sodbe Bertrand, točka 17; Shearson Lehman Hutton, točke od 14 do 16; Benincasa, točka 13, in Mietz, točka 27).

44 Glede na to, da člena 13, prvi pododstavek, točka 3, Bruseljske konvencije v primeru, ki ima take značilnosti, kot so naštete v vprašanju iz točke 28 zgoraj te sodbe, ni mogoče uporabiti, je treba presoditi, ali je mogoče tožbo, vloženo v postopku v glavni stvari, obravnavati kot tožbo, ki ima pogodbeno naravo v smislu člena 5, točka 1, navedene konvencije.

45 Glede na to je treba najprej ugotoviti, da člen 5, točka 1, Bruseljske konvencije, tako kot izhaja iz samega besedila, ne zahteva sklenitve pogodbe (v tem smislu glej sodbo z dne 17. septembra 2002 v zadevi Tacconi, C-334/00, Recueil, str. I-7357, točka 22).

46 Prav tako velja opozoriti, da je Sodišče že razsodilo, da je pristojnost za reševanje sporov o obstoju pogodbenih obveznostih treba določiti skladno s členom 5, točka 1, Bruseljske konvencije in da se ta določba uporablja tudi v primerih, ko je nastanek pogodbe, iz katere izhaja zahtevek, med strankama sporen (glej sodbo z dne 4. marca 1982 v zadevi Effer, 38/81, Recueil, str. 825, točki 7 in 8).

47 Poleg tega iz sodne prakse izhaja, da je treba med zahtevke, ki imajo pogodbeno naravo v smislu člena 5, točka 1, Bruseljske konvencije, šteti tudi obveznosti, ki temeljijo na razmerjih med združenjem in njegovimi člani, saj članstvo v združenju zasebnega prava med njegovimi člani ustvari tako tesne vezi, kot se ustvarijo med strankama pogodbe (glej sodbo z dne 22. marca 1983 v zadevi Peters, 34/82, Recueil, str. 987, točki 13 in 15).

48 Iz zgoraj navedenega je razvidno, da pojma „pogodbena narava" iz člena 5, točka 1, Bruseljske konvencije, kot je poudaril tudi generalni pravobranilec v točki 38 predlogov, Sodišče ne razlaga ozko.

49 Posledično ugotovitev iz točk od 38 do 44 te sodbe, da tožba v postopku v glavni stvari ni pogodbene narave v smislu člena 13, prvi pododstavek, Bruseljske konvencije, sama po sebi ne nasprotuje temu, da bi jo bilo mogoče obravnavati kot tožbo, ki izhaja iz pogodbe v smislu člena 5, točka 1, le-te.

50 Da bi lahko ugotovili, ali gre v postopku v glavni stvari za tak primer, je pomembno opozoriti, da iz ustaljene sodne prakse po eni strani izhaja, da tudi če člen 5, točka 1, Bruseljske konvencije ne zahteva sklenitve pogodbe, pa ga je mogoče uporabiti le, če se da ugotoviti obstoj določene obveznosti, glede na to, da se sodna pristojnost v primerih, ko je predmet tožbe pogodba ali zahtevki iz pogodbe, določi po kraju izpolnitve oziroma neizpolnitve obveznosti (glej zgoraj navedeno sodbo Tacconi, točka 22). Po drugi strani je Sodišče že večkrat razsodilo, da pojma pogodbena narava v smislu te določbe ni mogoče razumeti tako, da zajema tudi položaj, ko stranki druga do druge nimata obveznosti, ki bi jih prostovoljno sprejeli (sodba z dne 17. junija 1992 v zadevi Handte, C-26/91, Recueil, str. I-3967, točka 15; zgoraj navedena sodba Réunion européenne in drugi, točka 17; zgoraj navedena sodba Tacconi, točka 23, in z dne 5. februarja 2004 v zadevi Frahuil, C-265/02, Recueil, str. I-1543, točka 24).

51 Posledično uporaba pravila o posebni pristojnosti za tožbe, ki imajo pogodbeno naravo v smislu zadevnega člena 5, točka 1, predpostavlja, da obstaja pravna obveznost, ki jo je ena stranka v korist druge stranke prostovoljno sprejela in na kateri temelji tožba tožeče stranke.

52 V tem smislu je predložitveno sodišče v konkretnem primeru po eni strani ugotovilo, da je poklicni prodajalec na lastno pobudo na stalno prebivališče potrošnika, ne da bi ta za to na kakršenkoli način zaprosil, naslovil pošiljko, v kateri ga je poimensko označil kot dobitnika nagrade.

53 Taka pošiljka, poslana naslovnikom na način, ki ga je izbral pošiljatelj, izvira iz volje zadnjega, in lahko potemtakem pomeni obveznost, ki jo je ta v smislu sodne prakse, navedene v točki 50 te sodbe, „prostovoljno sprejel".

54 Poleg tega je lahko po mnenju predložitvenega sodišča naslovnik pošiljke z obljubo o nagradi upravičeno verjel, da bo ob vračilu priloženega „izplačilnega bona" prejel nagrado, ki jo je v takih okoliščinah obljubil pošiljatelj, ne da bi pri tem jasno opozoril na prisotnost tveganja, in celo uporabil izraze, s katerimi bi potrošnika spravil v zmoto, da bi ga spodbudil k sklenitvi pogodbe o dobavi blaga, ki ga pošiljatelj ponuja v okviru poklicne dejavnosti.

55 Po drugi strani iz priloženega spisa predložitvenega sodišča izhaja, da je potrošnik, naslovnik sporne pošiljke, izrecno sprejel obljubo dobitka, ki je bila dana v njegovo korist, tako da je zahteval nagrado, ki naj bi jo prejel.

56 Najmanj od tega trenutka je treba kot dejanje, ki lahko za tistega, ki ga je opravil, ustvari pogodbeno zavezo, šteti izjavo volje, ki jo je v navedenih okoliščinah prostovoljno podala oseba, ki opravlja poklicno dejavnost. Posledično in s pridržkom končne opredelitve, ki jo opravi predložitveno sodišče, lahko štejemo, da je pogoj obstoja čvrste zaveze ene stranke do druge stranke v luči sodne prakse, navedene v točki 50 te sodbe, izpolnjen.

57 Treba je dodati, da je potrošnik v postopku v glavni stvari vložil tožbo zato, da bi od poklicnega prodajalca izterjal nagrado, ki naj bi jo zadel, in katere izplačilo je zadnji zavrnil. Podlaga tožbe je glede na to, da domnevni upravičenec tožbo utemeljuje z zatrjevanjem neizpolnitve, prav sporna obljuba nagrade.

58 Iz tega sledi, da so v postopku v glavni stvari izpolnjeni vsi potrebni pogoji za uporabo člena 5, točka 1, Bruseljske konvencije.

59 Iz razlogov, ki jih je generalni pravobranilec navedel v točki 48 sklepnih predlogov, zgolj dejstvo, da prodajalec dejansko ni imel namena naslovniku svoje pošiljke

izročiti obljubljene nagrade, v tem primeru ni bistveno. Upoštevaje navedbe iz točke 45 te sodbe, je upoštevana tudi okoliščina, da podelitev nagrade ni bila odvisna od naročila blaga in da potrošnik tega blaga dejansko tudi ni naročil.

60 V teh okoliščinah se za tožbo, ki jo je tožeča stranka vložila pred predložitvenim sodiščem, uporablja člen 5, točka 1, Bruseljske konvencije, zato o tem, ali se, tako kot izhaja iz točke 29 te sodbe, uporablja člen 5, točka 3, te konvencije, ni več treba odločiti.

61 Glede na vse zgoraj navedeno je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da se pravila o pristojnosti, ki jih določa Bruseljska konvencija, razlagajo na naslednji način:

— pravila o pristojnosti iz Bruseljske konvencije je treba razlagati tako, da je tožba, s katero lahko potrošnik v državi, v kateri prebiva in katere pravo naj se uporabi, od podjetja s sedežem v drugi državi pogodbenici, ki se ukvarja s prodajo po pošti, zahteva izplačilo nagrade, ki jo je domnevno zadel, pogodbene narave v smislu člena 5, točka 1, te konvencije, če je ta družba z namenom sklenitve pogodbe na poimensko navedenega potrošnika naslovila pošiljko, na podlagi katere je zadnji dobil vtis, da je zadel nagrado, ki jo lahko zahteva tako, da vrne k tej pošiljki priložen „izplačilni bon“, in po drugi strani, če sta ji bila poleg tega priložena še reklamni katalog s proizvodi iste družbe in obrazec „poskusno naročilo brez obveznosti“, ne da bi bila nagrada odvisna od naročila blaga, in če potrošnik sprejme pogoje, ki jih je določil prodajalec, in dejansko zahteva izplačilo obljubljenega dobitka;

— nasprotno pa dejstvo, da je bil predmetni pošiljki priložen reklamni katalog s proizvodi iste družbe, skupaj z obrazcem „poskusno naročilo brez obveznosti“,

dvojna okoliščina, da podelitev nagrade ni bila odvisna od naročila blaga in da potrošnik tega blaga dejansko tudi ni naročil, na zgoraj navedeno razlago ne vpliva.

Stroški

62 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari le ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, predloženi za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

Pravila o pristojnosti, ki jih določa Konvencija z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, kot je bila spremenjena s Konvencijo z dne 9. oktobra 1978 o pristopu Kraljevine Danske, Irske ter Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska, s Konvencijo z dne 25. oktobra 1982 o pristopu Helenske republike, s Konvencijo z dne 26. maja 1989 o pristopu Kraljevine Španije in Portugalske

republike in s Konvencijo z dne 29. novembra 1996 o pristopu Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske je treba razlagati tako, da je:

— **tožba, s katero lahko potrošnik v državi, v kateri prebiva in katere pravo naj se uporabi, od podjetja s sedežem v drugi državi pogodbenici, ki se ukvarja s prodajo po pošti, zahteva izplačilo nagrade, ki jo je domnevno zadel, pogodbene narave v smislu člena 5(1), te konvencije, če je ta družba z namenom sklenitve pogodbe na poimensko navedenega potrošnika naslovila pošiljko, na podlagi katere je zadnji dobil vtis, da je zadel nagrado, ki jo lahko zahteva tako, da vrne k tej pošiljki priložen „izplačilni bon“, in po drugi strani, če sta ji bila poleg tega priložena še reklamni katalog s proizvodi iste družbe in obrazec „poskusno naročilo brez obveznosti“, ne da bi bila nagrada odvisna od naročila blaga, in če potrošnik sprejme pogoje, ki jih je določil prodajalec, in dejansko zahteva izplačilo obljubljenega dobitka;**

— **nasprotno pa dejstvo, da je bil predmetni pošiljki priložen reklamni katalog s proizvodi iste družbe, skupaj z obrazcem „poskusno naročilo brez obveznosti“, dvojna okoliščina, da podelitev nagrade ni bila odvisna od naročila blaga in da potrošnik tega blaga dejansko tudi ni naročil, na zgoraj navedeno razlago ne vpliva.**

Podpisi